

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Q. 3. Ad quid tenentur adulteri?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

alio modo, si quod iniuste illatum est; quod non contingit, quando foemina non fuit decepta, nec vi aut metu coacta. Si vero impedimentum est tale, in quo dispensari soleat ex causa, qualis tunc intervenit, & matrimonium promissum fuit sub conditione dispensationis; tunc promissio illa obligat ad procurandam dispensationem: quia totum id, quod promittitur, licitum est, & possibile, nempe procurare dispensationem, & eam obtenta matrimonium contrahere. Imò idem censet, etiam si promissio matrimonii facta fuerit sine illa conditione; modo uterque impedimentum noverit: quia conditio dispensationis utpote necessariae subintelligebatur: nam conditio, quae de jure necessaria est ad valorem actus promissi, semper subintelligitur in ipsa promissione: taciti autem, & expressi eadem est vis. Porro si quis consanguineam per vim, metum, aut fraudem absque promissione matrimonii corrumpit, tenetur resarcire damna illata, & secuta: quia fuit iniusta causa illorum, copulam obtinendo per iniuriam. Quòd si aliter damnum resarcire non potest, nisi eam ducendo, tenetur sibi dispensationem procurare, ut eam ducat; nam qui tenetur ad damnum illatum resarciendum, tenetur adhibere media ad hoc necessaria. Ita De Lugo,

Q. 3. Ad quid tenentur adulteri?

Resp. 1. Si partus non sit secutus, adulter
juxta

juxta multos tenetur solum ad satisfactionem honorariam marito præstandam pro injuria ei illata: quia pro injuria ab omni damno separata non debetur ex justitia, nisi satisfactio per signa doloris, & submissionis, ut petitionem veniæ, &c. Quæ tamen locum non habet, cum injuria ignoratur; nam satisfactio honoraria non fit nisi scienti se injuria affectum, cum consistat in placatione animi justè offensi. Unde non est exhibenda marito, nisi injuriam nôrit, & eam cupere putetur.

Resp. II. Si proles ex adulterio nata sit, tenetur adulter prolem alere ab anno tertio, & deinceps, donec sibi de alimentis providere possit: à partu ad tertium annum inclusivè ipsa mater, ex cap. 2. de *Convers. Infid.* in defectum matris tenetur pater, & vicissim.

Resp. III. Adulter, & adultera tenentur æquè primò, & ex æquo compensare damna, quæ obveniunt marito, & legitimis hæredibus, ex sustentatione, hæreditatis partitione, & legatis, donationibus proli spurix factis à consanguineis patris putativi, vel matris, in damnum legitimarum prolium, quibus alioqui cederent. *Est communis*, quia uterque est æquè principalis causa injusta horum omnium damnorum: nam uterque posuit actionem injustam, ex qua sequitur generatio proli, ac deinde omne tale damnum. Et ad id tenentur singuli in solidum ex alterius defectu, ex cap. ult. de injur. *Si culpâ tuâ datum est dam-*
num

num, vel injuria irrogata, jure super his satisfacere oportet. Idque ex communi, etiamsi adulter suppositionem non suaserit: quia nihilominus est æquè primò causa horum damnorum, ac adultera; nam cum generatio proli in muliere conjugatâ sit vera causa deceptionis ac suppositionis, & ad actionem generativam injustè uterque æquè primò concurrerit, uterque est æquè primò causa damnorum inde evenientium.

Neque refert, si alteruter alterum ad adulterium induxerit sine vi, & dolo: nam consulens ut consulens non est damni causa principalis respectu exequentis. Uterque autem executioni mandavit causam damnorum nempe adulterium. Si tamen alteruter vim, aut metum gravem etiam reverentialem incussisset, hic teneretur de omni damno: nam esset solus causa principalis adulterii, & consequenter damnorum ex eo secutorum. Alter verò teneretur solum in ejus defectum, cum sit causa minus principalis, utpotè minus voluntaria, nec posterit causam damni, nisi per injuriam à priore sibi illatam compulsus.

Resp. IV. Si probabilis sit prolem ab adultero esse genitam, tenentur adulter, & adultera compensare omnia damna; nam tunc non possunt prudenter negare esse suam, ideòque se obligari ad compensationem damnorum, & utrumque prudenter judicare possunt.

Sed

*Sed quid si dubium sit, utrum ab ipso adultero,
an à marito proles sit genita?*

Resp. Tunc tenentur adulter, & adultera restituere marito, vel ejus hæredibus, pro ratione majoris vel minoris dubii, judicio prudentum. *Ita Molin. Rebel. Layman & alii.* quia uterque est causa injustâ periculi pretio æstimabilis, quod subit maritus prolem alienam tanquam propriam alendi. Secundò iniquum est, ut in dubio damni totum illius periculum subeat innocens, & causa injusta talis periculi, quæ posuit actionem de se damnificativam, sit omninò libera.

Obj. 1. In dubio nemo spoliandus est re sua, & melior est conditio possidentis.

Resp. Hoc axioma æquè imò magis faveat marito, quàm adulteris: nam ille est in possessione suorum bonorum, quibus in dubio non debet spoliari, & insuper ei certò facta est injuria de se damni illativa. Spoliaretur autem in dubio, si deberet bona sua impendere ad alendam prolem dubiam: nam quamdiu dubium est, an proles sit ab ipso, an ab adultero genita, dubium quoque est, an ipse, an adulter teneatur illam alere; neque enim tenetur maritus alere nisi suam prolem.

Obj. 2. Proles in dubio, an sit legitima, debet præsumi legitima: nam ratione matrimonii est in possessione suæ legitimatis, qua non debet privari ratione dubii.

Resp. Proles debet quidem tunc in foro externo

Tom. II

S

terno

Sed

terno præsumi legitima, & habet etiam in foro interno jus dividendi hæreditatem cum legitimis. Sed quia in hoc dubio manet marito periculum certum damni subeundi, in quod adulteri eum injustè conjecerunt, hi tenentur hanc injuriam pretio æstimabilem refarcire. Et præsumptio illa est solum in gratiam prolis innocentis.

Q. 4. Quomodo tenetur adultera damna compensare?

Resp. I. Adultera tenetur, quantum fieri potest citra famæ jacturam, & vitæ periculum, procurare, ne quid damni maritus, & legitimi hæredes ratione prolis spurix patiantur. *Est communis*, quia si omnibus modis, quibus potest, non caveret damnum marito, & hæredibus, iis inferret injuriam, cum posuerit actionem injustam damni illativam. Hinc si habeat bona propria, tenetur ex illis damna compensare. Si non habeat, tenetur rem familiarem diligentius administrare, de cultu corporis sui & sumptibus solitis propriis detrahere, quantum potest, spectata conditione statûs, valetudine, &c. Item relinquere in morte solis legitimis tantum ex bonis, de quibus liberè disponere potest; & juxta multos religiosum statum spurio suadere, si ad eum idoneus videatur.

Resp. II. Si hisce modis plenè potest damnum compensare, non tenetur revelare crimen